د ستراتېژيکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز ۲۰۱۹/۰۱/۲۷

ټاکنیزې ډلې او د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو برخلیک

د ستراتېژيکو او سیمه‌ییزو څېړنو مرکز

د افغانستان د ټاکنو خپلواک کمیسیون د وروستی پرېکړې پر بنسټ، راتلونکي ولسمشریزي ټاکني د ۱۳۹۸هـ ش کال د سرطان په ۲۹مه ترسره کېږي. د دې کمیسیون له لوري د اعلان شوي مهالوېش له مخې د ولسمشریزو ټاکنو لپاره د نوماندانو د نوم لیکنې لړۍ د ۱۳۹۷هـ ش کال د جدي له لومړۍ تر ۳۰مې نېټې پورې وه.

که څه هم په دغه موده کې د ټاکنو له کمیسیون څخه ۷۰ کسانو د نوماندۍ معلوماتي کڅوړې ترلاسه کړې وې؛ خو په دې ډله کې یوازې ۲۰ کسان د ټاکنو کمیسیون ته د نوماندۍ په موخه ورغلل چې په شرایطو برابر ۱۸ تنه یې راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو ته نوماند شول.

ولسمشریزو ټاکنو ته د ۱۸ نوماندانو په منځ کې د ځینو ټاکنیزو ډلو تشکیلاتي جوړښت د توقع خلاف را څرګند شو. څکه د داسې کسانو ترمنځ ټاکنیزې ډلې رامنځته شوې، چې په تېر کې یې له یو بل سره ژور سیاسي اختلافونه درلودل او پر یو بل یې مختلف تورونه لګولي دي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولۍ

په افغانستان کې د تېرو ټاکنو تجربې، راتلونکو ټاکنو لپاره رامخته شوې ټاکنيزې ډلې، د دغو ډلو تشکيلات جوړښتونه او په ټوله کې د هېواد روان وضعيت او د ټاکنو کميسيون ظرفيت ته په کتلو سره د راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو برخليک، هغه مسايل دي چې دلته يې په اړه بحث شوی دی.

د ټاکنو تېرې تجربې

په افغانستان کې د طالبانو د رژيم له را پرځېدو وروسته په ۱۳۸۳هـ ش کال کې په لومړي ځل د ولسمشرۍ ټاکنې او په ۲۰۰۵م کال کې پارلماني ټاکنې وشوې. هغه مهال دغه ټاکنې په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د دفتر له خوا د ټاکنو د تنظيم له ګډ دفتر سره په همغږۍ اداره کړل شوې.

د ۱۳۸۳هـ ش کال د ثور په ۱۱مه د پخواني ولسمشر حامد کرزي د ۲۱مې ګڼې فرمان له مخې د افغانستان د ټاکنو خپلواک کميسيون جوړ شو. د اساسي قانون د ۱۵۶مې مادې پر بنسټ، دغه کميسيون په افغانستان کې د ټولو ترسره کېدونکو ټاکنو د اداري، څارنې او د خلکو د رايو پر بنسټ، د پرېکړو مسؤوليت لري.

د ټاکنو د خپلواک کميسيون له جوړېدو تمه دا وه چې په راتلونکي کې به د ټاکنو پر مهال د ستونزو او درغليو مخه ونيول شي. څکه د ۱۳۸۳هـ ش کال په ولسمشريزو ټاکنو کې د درغليو په اړه ځينې شکايتونه موجود وو؛ خو د ۱۳۸۸ او ۱۳۹۳هـ ش کال ولسمشريزو او د ۱۳۹۷هـ ش کال پارلماني ټاکنو ته په کتلو سره ښکاره شوه چې په دغه پروسه کې ستونزې، درغلۍ او لاسوهنې د پخوا په پرتله لا زياتې شوې وې.

د ټاکنو خپلواک کميسيون په ۱۳۸۸هـ ش کال کې د ولسمشرۍ او ولايتي شوراګانو ټاکنې ترسره کړې، د دغو ټاکنو پر مهال د دوو مخکښو نوماندانو حامد کرزي او عبدالله عبدالله ترمنځ د ټاکنو د پايلو پر سر ډېرې نانډرۍ رامنځته شوې؛ خو بالاخره حامد کرزی د دويم ځل لپاره د افغانستان د ولسمشر په توګه وټاکل شو.

د ټاکنو خپلواک کميسيون په رهبرۍ په ۱۳۸۹هـ ش کال کې پارلماني ټاکنې هم ترسره شوې. په دغو ټاکنو کې د درغليو ستونزه لاجدي شوه. ان تر دې چې په پارلماني ټاکنو کې د پراخو درغليو د څېړنې لپاره ځانګړې محکمه جوړه شوه.

د ۱۳۹۳هـ ش کال په ولسمشريزو ټاکنو کې د ټاکنو کميسيونتر بل هر وخت له سختو نيوکو او تورونو سره مخ و. په ټاکنو کې اشرف غني او عبدالله عبدالله دوه مخکښ نوماندان وو، چې په لومړي پړاو کې هېڅ يوه هم د بريا رايي خپلې نه کړې. په دويم پړاو کې يې هم يو پر بل د درغليو د تورونو لګولو له کبله کيسه لا خرابه شوه، چې بلاخره د دواړو لورو ترمنځ د امريکا د بهرنيو چارو پخواني وزير جان‌کيري په منځګړيتوب، د ملي يووالي حکومت په نوم ګډ حکومت رامنځته شو.

اوسنۍ ټاکنيزې ډلې

په افغانستان کې د راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو لپاره ۱۸ کسانو ځانونه نوماند کړي دي. په دغه ۱۸ ټاکنيزو ډلو کې ځينې ډلې ځواکمنې ښکاري او کولای شي د ټاکنو په ميدان کې ښه سيالي وکړي؛ خو ځينې نورې ډلې بيا په خلکو کې د نفوذ او سياسي مخينې درلودو له اړخه کمزورې ښکاري. په ټوله کې دغه ۱۸ ټاکنيزې ډلې په لاندې دوه برخو وېشلی شو:

لومړی: د راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو لپاره په ۱۸ نوماندانو کې ځينې داسې ټاکنيزې ډلې رامنځته شوې دي، چې ځانونه د ولسمشرۍ حقداره ګڼي او ولسمشرۍ ماڼۍ ته به د رسېدو په موخه رښتينې مبارزه وکړي. په دې برخه کې د محمد

اشرف غني، عبدالله عبدالله او محمد حنیف اتمر ټاکنیزې ډلې یادولی شو، دوی به په راتلونکو ټاکنو کې د بریا په موخه کلکه مبارزه او یو د بل سیالي وکړي.

دویم: د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو لپاره په رامخته شوو ټاکنیزو ډلو کې، ځیني داسي ډلې هم شته چې نه د بریا هیله لري او نه یې هم د بریا چانس شته. دا ډول ټاکنیزې ډلې تر ډېرې د شهرت او یا هم مادي او سیاسي امتیازاتو ترلاسه کولو په موخه رامنځته کیږي. اوس مهال هم ښایي په دغو ۱۸ ټاکنیزو ډلو کې ځیني ډلې مخکې له ټاکنو له خپلې نوماندۍ د نورو ډلو په ګټه تېرې شي او ځیني چې د شهرت ترلاسه کولو په موخه نوماند شوي، ښایي په ټاکنو کې هم خپل بخت و ازمويي.

په افغانستان کې د ۱۳۹۸هـ ش کال د ولسمشریزو ټاکنو ۱۸ ټاکنیزې ډلې:

ګڼه	نوماند	لومړی مرستیال	دویم مرستیال
۱	محمد اشرف غني	امر الله صالح	محمد سرور دانش
۲	عبدالله عبدالله	عنایت الله بابر فرهمند	سید سامع سعادتی
۳	محمد حنیف اتمر	محمد یونس قانوني	حاجی محمد محقق
۴	ګلبدین حکمتیار	فضل‌الهادي وزین	حفیظ الرحمن نقی
۵	رحمت الله نبیل	مراد علي مراد	مسعوده جلال
۶	شیدا ابدالي	عبدالبصیر سالنګي	سید علی اکبر کاظمي
۷	احمد ولي مسعود	فریده مهمند	عبدالطیف نظري
۸	محمد شهاب حکیمی	نورالحبیب حصیر	استاد عبدالعلی سرابي
۹	فرامرز تمنا	سید قیاس سعیدی	محمد امین رشادت
۱۰	نور الرحمان لیوال	عبدالهادي ذوالحکمت	محمد یحی ویاړ احمدزی
۱۱	غلام فاروق نجرابي	شریف الله	بابکر خیل
۱۲	نور الحق علومی	بشیر احمد بیژن	محمد نعیم غیور
۱۳	زلمی رسول	عبدالجبار تقوا	غلام علی وحدت
۱۴	عنایت الله حفیظ	جنت خان فهیم	عبدالجمیل شیراني
۱۵	سید نورالله جلیلي	عبدالخمیل رومان	چراغ علي چراغ
۱۶	محمد حکیم تورسن	محمد نادر شاه احمدزی	شفیع الله قیصاري
۱۷	عبداللطیف پدرام	محمد احسان حیدری	محمد صادق وردګ
۱۸	محمد ابراهیم الکوزی	خدیجه غزنوي	سید سامع کیاني

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

ځواکمنې ټاکنيزې ډلې

په افغانستان کې تېرو ولسمشريزو ټاکنو ته په کتلو سره داسې ښکاري چې داخل به ټاکنيزې سيالۍ نظر پخوا ته ګرمې او سختې وي. په ټوليز ډول په تېرو ټاکنو کې سره له دې چې د نوماندانو شمېر به زيات وو؛ خو ځواکمن ټيمونه به کم وو. داخل د تېر خلاف په ټاکنيزو ډلو کې د ځواکمنو ډلې شمېر زياد ښکاري، چې له امله به يې هيڅ يوه ډله د ټاکنو په لومړي پړاو کې د بريا رايي پوره نه شي کړی او ټاکنې به دويم پړاو ته لاړې شي.

- **د محمد اشرف غني ټاکنيزه ډله:** اشرف غني چې د ۱۳۹۳هـ ش کال په ټاکنو کې د «تحول او تدام» ټاکنيزې ډلې مشر وو، دا ځل د امرالله صالح او محمد سرور دانش سره يو ځای د «دولت جوړونکي» ټاکنيزې ډلې په نوم راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو لپاره د سيالۍ ميدان ته را مخته شوی دی.
د افغانستان اوسنی ولسمشر داسې مهال راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو ته نوماند کېږي، چې ډېری پخواني ياران او د ټيم قوي غړي يې ترې تللي دي. جنرال دوستم چې ويل کېږي په تېرو ټاکنو کې يې زياتي رايي غني ته راټولي کړې، اوس مهال يې د يوه مخالف ټيم ملاتړی دی. حنيف اتمر چې د اشرف غني تر ټولو نږدې کس بلل کېده او د ملي يووالي حکومت پر مهال د غني د مخالفينو د سترګو اغزی وو، نن هغه هم ورسره نشته او په راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو کې د غني سيالۍ ته رامخته شوی دی. له دې پرته د غني يو شمېر نور پخواني ملګري چې پخوا يې ملاتړي وو، اوس مهال د ده د نورو سيالانو ترځنګ ولاړ دي. دا هغه څه دي چې په راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو کې يې د اشرف غني سيالي سخته کړې ده.
په تېرو ټاکنو کې غني تر ټولو ډېره رايه له پښتون او ازبک څخه ترلاسه کړه. اوس مهال د جنرال دوستم په تلو سره د ازبکو يوه لويه برخه رايه د غني له لاسه وتلې ده. دغه‌راز د غني پر وړاندې د اتمر او ګلبدين حکمتيار سيالي بيا په پښتنو کې د ده رايه کسر کولی شي.
د ملي امنيت پخوانی رئيس امرالله صالح چې د ملي يووالي حکومت پرمهال يې د حکومت پر کړنو ډېر ځله توندې نيوکې کړې دي، راتلونکو ټاکنو کې د غني تر څنګ ولاړ دی؛ خو په مختلفو ټاکنيزو ډلو کې د جمعيت اسلامي ويشل شوې حالت ته چې ګورو، بنايي امرالله صالح دومره رايه غني ته را نه وړي. سرور دانش له هغو ګوتو په شمېر کسانو څخه دی چې له پخوا يې د غني ملګرتيا کړې ده. که څه هم غني نوموړی تر ډېره د هزاره قوم د رايې د ترلاسه کولو په موخه له ځان سره درولی؛ خو په اوس مهال کې د هزاره قوم رايه هم تر ډېره وېشل شوې ښکاري، ځکه محمد محقق له حنيف اتمر او کريم خليلي له عبدالله عبدالله سره ولاړ دی او په هزاره قوم کې همدا دوه کسان تر نورو د ډېر نفوذ خاوندان بلل کېږي.
پر دې ټولو سربېره کوم څه چې د اشرف غني ډلې ته ځواک ورکوي او د بريا چانس يې زياتوي، هغه د ده برحاله ولسمشري او د حکومت په رأس کې قرار لرل دي. دغه‌راز د غني له لوري په مرکزي رياستي نظام ټينګار او د اجرائيه رياست له منځه وړل، هم هغه د قوت ټکي دي چې د غني پلويان يې زيات کړي دي.
- **د عبدالله عبدالله ټاکنيزه ډله:** په تېرو ولسمشريزو ټاکنو کې د «اصلاحاتو او همګرايي» ډلې مشر عبدالله عبدالله، راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو ته د «ثبات او همګرايي» له شعار سره را مخته شوی دی. عبدالله هغه څوک دی چې له ۱۳۸۰هـ ش کال وروسته يې ولسمشريزو ټاکنو ته دا درېيم ځل نوماندي ده او په دې برخه کې له ښې تجربې څخه هم برخه‌من دی. سره له دې چې په تېرو دوو پړاوونه پړاوونو کې يې هر ځل ښه سيالي کړې ده؛ خو نه دی توانېدلی چې ولسمشرۍ ماڼۍ ته د افغانستان د ولسمشر په توګه ننه شي.
راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو ته عبدالله عبدالله د جمعيت اسلامي، جنبش اسلامي او وحدت اسلامي ګوندونو له لوري را مخته شوی نوماند دی. د ده په ټاکنيزه ډله کې جنرال دوستم، محمد کريم خليلي او صلاح الدين رباني قوي سياسي او قومي ملاتړ لرونکې څېرې دي.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خير و لولئ

د جنرال دوستم او کریم خلیلي له ملګرتیا ورهاخوا د عبدالله عبدالله د ټاکنیزې ډلې د قوت درېیم ټکی د جمعیت اسلامي په انسجام پورې اړه لري. که څه هم په اوس مهال کې د جمعیت اسلامي مهم غړي د راتلونکو ټاکنو لپاره په مختلفو ټاکنیزو ډلو کې تیت او غیر منسجم ښکاري؛ خو د دې حزب مشر صلاح الدین رباني بیا عبدالله عبدالله د جمعیت اسلامي یوازینی رسمي نوماند اعلان کړ. که چېرې د جمعیت اسلامي د مهمو غړو اوسنی وېش او غیر منسجوالی د دغه حزب داخلي او پټه ستراتېژي وي او یوازې غوارې د اشرف غني، حنیف اتمر او ګلبدین حکمتیار ترمنځ د پښتون قوم رایه څو تقسیمه شي، نو عبدالله عبدالله به د تېرو ټاکنو په شان له اشرف غني سره کلکه سیالي وکړي؛ خو که چېرې ریښتیا هم داسې نه وي او د جمعیت اسلامي هر غړی د خپل ټیم لپاره صادقانه کار او کمپاین وکړي، بیا نو له اشرف غني سره د عبدالله عبدالله سیالي سخته ده.

- **د محمد حنیف اتمر ټاکنیزه ډله:** ولسمشریزو ټاکنو ته د ۱۸ نوماندانو په منځ کې، ظاهراً د حنیف اتمر د ټاکنیزې ډلې جوړښت تر نورو څواکمن ښکاري. د «سولې او اعتدال» تر شعار لاندې ټاکنیزه ډله کې د اتمر لومړی مرستیال محمد یونس قانوني د جعیت اسلامي مطرح غړی دی او محمد محقق بیا د اجرائیه ریاست دویم مرستیال او په هزاره قوم کې ډېر نفوذ لرونکی شخص دی. همدارنګه د «سولې او اعتدال» په ډله کې عطا محمد نور، اسمعیل خان، سباوون، زاخیلوال، سید حامد ګیلاني او ځینې نورې مطرح سیاسي څېرې هم ګډون لري، چې دغه ډله یې نوره هم څواکمنه کړې ده.

حنیف اتمر د ملي یووالي حکومت پر مهال هغه سیاسي څېره وه چې د غني د پلویانو ترمنځ یې ډېر محبوبیت درلود؛ خو له غني سره د نوموړي مخالفت او له نوماندۍ وروسته دا وینا چې «که ولسمشر شو، په اساسي قانون کې به تعدیل رامنځته کړي او اوسنی ریاستي نظام به نیمه ریاستي باندې بدل کړي»، هغه ټکي دي چې ښايي د خلکو ترمنځ په ځانګړې توګه په پښتون قوم کې یې د نوموړي محبوبیت ته زیان رسولی وي.
سره له دې چې د حنیف اتمر په ډله کې زیات شمېر سیاسي، قومي او جهادي مطرح کسان راټول دي، خو د ولسي جرګې ټاکنو ته په کتلو سره داسې ښکاري چې ولس تر ډېره د دغو څېرو تر شا نه دی ولاړ او ډېری خلک د خپلې فردي خوښې پر بنسټ رایه ورکوي.

- **د ګلبدین حکمتیار ټاکنیزه ډله:** د حزب اسلامي افغانستان رهبر، ګلبدین حکمتیار چې په ۱۳۹۶هـ ش کال کې یې د افغان حکومت او بهرنیانو پر ضد خپله وسلهواله مبارزه پرېښوده او سوله یې وکړه، د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو لپاره سیالۍ ته راوتلی دی. که څه هم نوموړي د ۱۳۹۳هـ ش کال په ولسمشریزو ټاکنو کې له قطبالدین هلال څخه ملاتړ اعلان کړ او نوموړی یې د حزب اسلامي افغانستان نوماند وباله چې هغه مهال قطب الدین هلال یوازې څه کم دوه سوه زره رایې وګټلې؛ خو حکمتیار د افغانستان په سطحه د یوه افغان شموله اسلامپالي او جهادي سیاسي حزب رهبر دی او لا هم د افغانانو ترمنځ زیات نفوذ لري، پر همدې اساس ښايي یوه اندازه رایې په ځانګړې توګه د اسلامپالو رایې له نورو نوماندانو څخه را کسر کړي.

ټاکنیز نظام او د ټاکنو کمیسیون

د ۱۳۹۳هـ ش کال له جنجالي ټاکنو را وروسته د ملي یووالي حکومت د مشرانو ترمنځ له شوو هوکړو څخه، یو هم د ټاکنیز نظام اصلاح او د ټاکنو کمیسیون کې د نوو کسانو ګمارل وو. د ملي یووالي حکومت له جوړېدو را وروسته تر یو څه ځنډ وروسته ولسمشر غني د یوه فرمان له مخې په کمیسیون کې تغیرات راوستل او نوي کمیسیون په کار پیل وکړ؛ خو د وخت په تېرېدو سره ښکاره شوه چې د ټاکنو نوی کمیسیون هم د ظرفیت او مدیریت له اړخه کمزوری و.

دغه کمیسیون د ۱۳۹۷هـ ش کال د ولسي جرګې ټاکنې له درې کلن ځنډ وروسته په ډېر خراب شکل او وضعیت کې ترسره کړې. د ولسي جرګې د ټاکنو پر مهال کمزوری مدیریت، فساد او پراخې درغلۍ ټول هغه موارد وو چې له کبله

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

يې لا هم کميسيون د ولسي جرګې ټاکنو وروستی پايلې نه دي اعلان کړي؛ نو همدی ته په کتلو سره د راتلونکو ټاکنو پر وړاندې يو ستر خنډ د ټاکنو اوسنی کميسيون او ټاکنيز نظام دی.

د ولسي جرګې په تېرو ټاکنو کې له بايومتريک دستګاوو څخه کار واخيستل شو؛ خو د ټاکنو کميسيون ونه‌توانېد چې دغه سيستم په سمه توګه مديريت کړي. په دې برخه کې د بايومتريک دستګاوو تخنيکي ستونزې او د بايومتريک په اړه د خلکو نه پوهاوی هغه موارد وو چې دغه سيستم يې له ستونزو سره مخ کړی و. د راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو پر وړاندې يوه لويه ستونزه همدا ده. که چېرې د ټاکنو کميسيون بيا هم په دې برخه کې د ولسي جرګې د ټاکنو په شان ناکام پاتې شي او بايومتريک سيستم منظم نه کړي، د ولسمشريزو ټاکنو جنجال به هم د ولسي جرګې له تېرو ټاکنو کم نه وي.

د ولسي جرګې په تېرو ټاکنو کې اوسنی کاغذي تذکرې د نومليکنې لپاره اصلي سند ګڼل کېده، چې له کبله يې زياتو درغليو ته لاره هواره شوه او د ولسي جرګې په ټاکنو کې زرګونه کسانو جعلي تذکرې وکارولې. دا ستونزه يوازې د برېښنايي تذکرو د وېش په واسطه حل کېدونکې ده؛ خو دا چې تر اوسه ډېرو کمو افغانانو برېښنايي تذکرې ترلاسه کړې دي او د وېش لړۍ يې محدوده او ورو ده، ښايي راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو کې هم له دغې ستونزې سره مخ اوسو.

پر دې سربېره د هېواد روان امنيتي وضعيت د راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو پر وړاندې يوه لويه ننګونه ده. په اوس مهال کې شاوخوا ۴۵ سلنه خاوره د حکومت له کنټرول څخه وتلې. دغه راز د دولت تر کنټرول لاندې سيمو کې هم پوره امن نشته، دا وضعيت به د ټاکنو سرتاسريوالی او شفافيت تر پوښتنې لاندې راولي.

د ټاکنو برخليک

په اوس مهال کې د افغانستان روان سياسي او امنيتي وضعيت او د تېرو ولسمشريزو ټاکنو پر جنجالو او درغليو ته په کتلو سره د راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو برخليک په لاندې مواردو پورې تړلی ښکاري:

د سولې د خبرو څرنګوالی: په افغانستان کې د رواني جګړې د پای ته رسېدو په موخه له تېرو څو مياشتو راهيسې د امريکا او طالبانو ترمنځ مخامخ خبرې رواني دي. دغه خبرې که څه په ابوظبي کې له درېيمي ناستې وروسته د اجنډا پر سر د اختلاف له امله د لنډ مهال لپاره وځنډېدې؛ خو څو ورځې وروسته د سيمې ځينې هېوادونو ته د خليلزاد د سفر له پای ته رسېدو سره، تېره اوونی بېرته پيل شوې او داسې ويل کېږي چې دواړو لورو د اختلاف په ټکو بېرته بحث پيل کړی دی.

د سولې په دغو خبرو کې که چېرې امريکا او طالبان د جګړې د پای ته رسولو هوکړې ته ورسېږي، نو ښايي ټاکنې نورې هم وځنډېږي، تر څو له امريکا وروسته طالبان له افغان لورې سره د راتلونکي نظام د جوړېدو په اړه خبرې وکړي. داسې هم ويل کېږي، چې په افغانستان کې د راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو لپاره د مهال وېش اعلان، د نوماندانو نومليکنه او په ټوله کې د دې پروسې پيل، تر ډېره د سولې لپاره پر طالبانو د فشار راوړلو په موخه ترسره کېږي؛ که نه په روانو حالاتو کې چې له طالبانو سره د سولې خبرې رواني دي، ښايي د دې خبرو د وروستی مثبتې يا منفي پايلې پورې ټاکنې همداسې ځنډېدلې پاتې شي.

د ټاکنو وروستی پايلې: په افغانستان کې ډېر کله د ټاکنو د وروستيو پايلو له اعلان سره سم د ځينې نوماندانو له لورې اعتراضونه کېږي او د پروسې پر رونتيا نيوکې پيل کېږي. د ۱۳۸۸هـ ش کال په ولسمشريزو ټاکنو کې عبدالله او حامد کرزی دوه مخکښ نوماندان وو چې د ټاکنو د پايلو پر سر يې ډېر جنجالونه وکړل. دغه‌راز د ۱۳۹۳هـ ش کال ولسمشريزوې ټاکنې کې د وروستيو پايلو پر سر بيا د اشرف غني او عبدالله عبدالله ترمنځ دومره جنجالونه رامنځته شول چې بالاخره د دواړه مخکښو ټاکنيزو ډلو ترمنځ ايتلافي حکومت رامنځته شو.

د امريکا د دفاع پخواني وزير رابرټ ګېټس په خپلو يادښتونو په کتاب کې ليکلي چې «د اوباما حکومت غوښتل په افغانستان کې د ۱۳۸۸هـ ش کال په ولسمشريزو ټاکنو کې لاسوهنه وکړي، ټاکنې له اصلي نېټې وځنډوي او د اپوزيسيون د بريا لپاره کار وکړي، ليکوال وايي د اوباما حکومت په لوی لاس غوښتل د يوه مستقل هېواد د ټاکل شوي ولسمشر د

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خير و لولئ

لري کېدو لپاره کار وکړي.» د ګېټس دغه وینا په افغانستان کې د ټاکنو پر مهال د بهرنیو هېوادو د لاسوهنې ښکاره بېلګه بیانوي.

د ۱۳۹۳هـ ش کال ولسمشریزې ټاکنې هم له ورته برخلیک سره مخ وې، سره له دې چې د ټاکنو کمیسیون پر ټولو چارو لسګونو بهرنیو څارونکو څارنه کوله؛ خو بیا هم د داسې درغلیو تورونه رامنځته شول چې د ټاکنو پایلې یې جنجالي کړې او په پای کې د امریکا د بهرنیو چارو وزیر جان کیري په منځګړیتوب ایتلافي حکومت رامنځته شو.

د افغانستان د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو برخلیک یو ځل بیا په همدې مسئله پورې هم تړلی ښکاري. که د کمیسیون له د اعلان شوي مهال وېش سره سم رښتیا هم ټاکنې وشوې، نو ښه داده چې د ټاکنو لپاره اوسنی رامخته شوې ټاکنیزې ډلې د تېرو ټاکنو او د هېواد او هېوادوالو وضعیت ته په کتلو سره، د خلکو واقعي رایې او پرېکړې ته غاړه کېږدي او د بهرنیو کړیو په واسطه نه درغلي وکړي او نه هم درغلیو ته لار هواره کړي.

پای

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ